

Любі друзі! Багато народів захоплюються героїзмом і мужністю українського народу. Тож, ми вже зараз повинні працювати для відбудови, щоб і надалі прославляти нашу неймовірну Батьківщину.

Знання - це наша сила!

Коли лунає сирена-направляйтесь в укриття! Бережіть себе!

Урок № 25

Дата: 23.11.2022

Тема: Світові релігії

Мета: охарактеризувати світові релігії; розвивати аналітичне мислення, професійні навички, пам'ять, мислення; виховувати інтерес до спеціальності.

Хід уроку:

Важливою віхою в історії релігії стало виникнення світових релігій, які, на відміну від релігій етнічних та регіональних, набули міжнародного характеру. Буддизм, християнство та іслам - це підсумок тривалого розвитку політичних, економічних та культурних контактів між різними країнами та народами.

Світові релігії з'являлися в епохи великих історичних поворотів, переходу від одних суспільних відносин до інших. Буддизм - у VI ст. до н.е., коли у Північній Індії розхитувався становий, варновий устрій; християнство - у I ст. н.е. у східних провінціях Римської імперії під час кризи рабовласницького ладу; іслам - у VII ст. н.е. у Західній Аравії в період переходу до класового суспільства. У їх становленні і розвитку велику роль відігравали засновники або група засновників, які самі відчували потребу у новій релігії, розуміли релігійні потреби мас. У віровченнях, що розроблялись, у культурі, церковній організації відображався спосіб життя багатьох регіонів, різних класів, прошарків, каст, племен, народностей, і тому ці різномірні спільноти ставали носіями нових релігій.

Ці релігії принесли уявлення про рівність єдиновірців перед Богом або Абсолютом, про можливість виходу за межі певних традиційних культур, пов'язаних з національно-державними ідеологіями. Світовим релігіям притаманний яскраво виражений прозелітизм - пропагандистська активність, їх проповідь носить міжетнічний і космополітичний характер, що дало їм змогу перетнути державні кордони. Поява світових релігій означала виникнення вперше в історії людства віросповідального зв'язку, який істотно відрізнявся від етнічного, мовного і політичного. Люди стали об'єднуватися між собою як єдиновірці, незалежно від місця народження, мови і країни, де вони жили.

Найдревнішою з трьох світових релігій є буддизм, який існує понад 2500 років. Буддизм виник у північній частині півострова Індостан, у долині ріки Ганг у VI-V столітті до н.е., тобто на п'ять століть раніше від християнства і на дванадцять століть раніше від ісламу. Буддизм відіграв важливу роль у культурно-історичному розвитку людства, він продовжує здійснювати значний вплив на спосіб життя значної частини населення Японії, Шрі-Ланки, Бірми, Таїланду, Китаю, Монголії та інших країн Південної, Східної та Південно-Східної Азії. У світі, за різними підрахунками, нараховується від 300 до 600 млн. буддистів. Буддизм - це грандіозний соціокультурний комплекс, що включає як релігійний світогляд і культ, так і філософські та етичні погляди, традиції і звичаї, специфічні жанри мистецтва, духовні практики та ставлення до світу. Ця могутня культурна традиція довгий час розвивалася на власній основі, у відриві від християнської та мусульманської культур, тому людині Заходу важко розібратися в уявленнях і поглядах Давнього Сходу.

Буддизм виник на протигагу брахманізму з його кастовістю, ритуалізмом та жертвоприношеннями. Буддизм здобуває підтримку, перш за все, серед нижчих станів суспільства як рух, що визнає принципову рівність усіх людей, що й дозволило буддизмові згодом набути статусу світової релігії.

Засновником буддизму був Сідхартха Гаутама, Шак'ямуні (Шак'я та Гаутама - родові імена, муні - мудрець), роки життя якого приблизно 567-480 рр. до народження Христа. На думку більшості дослідників, Сідхартха був реальною історичною особою, проте за багато століть розповіді про нього набули легендарного характеру.

Проповідь нової релігії мала широкий успіх в Індії. Буддійське вчення вказувало шлях позбавлення від страждань широким народним масам, котрі не бачили виходу з нужди та бідувань. Це вчення не вимагало дорогих жертвоприношень і складних обрядів.

Буддизм є особливою світовою релігією, воно в основному зосереджено на земному стражданні і звільненні від нього; він вказує шлях до порятунку, до подолання страждань. Головна увага була приділена індивідуальному порятунку кожної людини, її особистому, праведному шляху.

Головним у віровченні буддизму є вчення про чотири благородні істини: істину страждання (життя є страждання), істину причини (жага до життя), істину звільнення (можна звільнитися від страждання), істину шляху (існує восьмеричний шлях позбавлення від страждань). Цей шлях включає такі принципи: правильні погляди, правильна рішимість, правильна мова, правильна поведінка, правильний спосіб життя, правильне зусилля, правильна увага, правильна зосередженість.

Дотримуючись восьмеричного благородного шляху спасіння та вимог буддійської моралі, людина досягає спочатку просвітлення (самадхі), а потім поринає у нірвану (заспокоєння, згасання) - ідеальний стан людського буття, який означає звільнення від страждань, бажань, незворушного спокою, вічного блаженства у житті і абсолютного спокою, своєрідного "безвітря душі". Це внутрішнє згасання чуттєвості і тілесності має звільнити людину від її страждаючого "Я" і від жаги до життя, яке тягне всіх живих істот до нескінченних перероджень. Тим самим відміняється влада карми, просвітлений мудрець до кінця розчиняється в абсолютному спокої.

Людина, що побажала досягти звільнення від страждання на шляху, запропонованому буддизмом, повинна слідувати моральним приписам буддизму, не відчувати ні до кого злості й ненависті, бути дружелюбним, співчувати всім живим істотам (принцип ахімси), звільнитися від метушні, від нескінченних усе нових і нових бажань. У буддизмі існують свої моральні табу, дуже подібні до біблійних. Це лаконічно виразилося у так званих п'яти правилах (Панча-шила): не шкодити живим істотам; не красти; не перелюбствувати; не брехати; не вживати алкоголю та наркотиків. Будда вчив, що ніколи в цьому світі ненависть не припиняється ненавистю, але відсутністю ненависті припиняється вона.

Урок № 26

Дата: 23.11.2022

Тема: Світові релігії

Мета: охарактеризувати світові релігії; розвивати аналітичне мислення, професійні навички, пам'ять, мислення; виховувати інтерес до спеціальності.

Буддизм, на відміну від брахманізму, заперечує існування вічної душі Всесвіту та вічної індивідуальної душі. Натомість стверджується, що основу всіх речей і явищ як матеріальних, так і духовних, становлять певні елементи - дхарми. За своєю природою

дхарми пасивні і збуджуються відповідним видом енергії, джерелом якої є усвідомлені вольові дії, думки і слова людини. Людина бажає володіти і насолоджуватися різними речами. Однак ці бажання, згідно з буддизмом, стимульовані невіглаством і призводять до вольової дії, яка утворює карму. Порятунком людини - це справа самої людини. Вона єдина відповідає за свою карму, ніхто не може її змінити, навіть боги. Згідно з вченням буддизму, людина посідає особливе місце в ієрархії всіх істот, тому що вона одна має можливість врятуватися від ланцюгів одвічної сансари (колеса життя) і досягнути нирвани. Взагалі нирвана порівнюється з вогнем світильника, який згас через те, що згоріло масло. Нирвана - це не смерть, це не самознищення, а стан звільнення від свого "Я", згасання емоцій, коли людина перебуває в абсолютному спокої. Усі прояви індивідуальності згасли: немає ні відчуттів, ні образів, ні свідомості. Чинність закону карми припиняється, після досягнення нирвани людина вже не відроджується і залишає сансару.

Будда відкинув визнання необхідності існування варн. Повний збір священних текстів буддизму іменується "Тіпітака" або "Трипітака" ("три кошики"). Він складається з трьох частин: Віная-пітака - дисциплінарні правила для ченців; Сутта-пітака - вислови і проповіді Будди; Абхидхамма-пітака - систематизований виклад усіх положень віровчення.

Питання для самоперевірки:

1. Що нового ви дізнались про буддизм?

Домашнє завдання: законспектувати матеріал з теми та дати відповідь на питання для самоперевірки

Рекомендована література: Волович В. І. Соціологія : підручник. - К: ЦУЛ, 2019; Юрій М. Ф. Соціологія : підручник / М. Ф. Юрій. – Київ: Кондор, 2019

Шановні учні! Нагадую, що на виконанні вами завдання чекає моя електронна пошта: kvasha.n.v@gmail.com або Вайбер чи Телеграм за номером: 093-74-98-200, але не пізніше 20:00